

Nr 167.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1934 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning gjorda framställningar angående anslag till vissa allmänna arbeten, avseende kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

(3:e och 4:e avd.)

1:o) **Skenfria korsningar.** Uti den till riksdagen avlätna, den 3 januari 1934 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t (punkt 31, sid. 75 och 76, av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning. Bil. 4» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till skenfria korsningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

För budgetåret 1933/1934 har riksdagen till skenfria korsningar anvisat ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Av förenämnda anslag har för tiden till och med utgången av år 1933 genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut anvisats tillhoppa 4,656,650 kronor, därav till 45 olika företag 4,641,650 kronor och till förstärkning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens personal 15,000 kronor, varjämte ett mindre belopp tagits i anspråk för beredande av ingenjörstekniskt biträde åt byråchefen för tekniska ärenden i kommunikationsdepartementet. Vid årsskiftet återstod alltså, fränsett sistberörda medelsanvisning, av anslaget odisponerat ett belopp av 2,343,350 kronor.

Även för nästkommande budgetår finner jag ett anslag för utförande av skenfria korsningar mellan järnväg och väg vara behövt. Ehuru det med hänsyn till redan inkomna och förväntade framställningar om medelsanvisningar för sådant ändamål väl kunde finnas anledning att räkna med större belopp, anser jag mig emellertid, i betraktande av medelsbehovet för de övriga ändamål, som i sammanhang med åtgärder till arbetslöshetens motverkande syntes böra tillgodoses, böra stanna vid att föreslå ett anslag å 4,500,000 kronor.

Jag utgår från, att under nu löpande budgetår beträffande vissa under rubriken Fonden för förslag till statsverket upptagna anslag tillämpat förfarande att med dessa anslag jämväl bestrida erforderliga administrations- och organisationskostnader för de allmänna arbeten, anslagen avse, däri inberäknat kostnader, som kunna uppstå för en av hithörande ärendens handläggning påkallad personalförstärkning hos departementet och vederbörande ämbetsverk, även under nästa budgetår skall vid behov få komma till användning.

Enligt vad som inhämtats, har å förevarande anslag till och med den 22 maj 1934 tagits i anspråk ett belopp av 6,537,675 kronor. Nämda dag fanns alltså å anslaget en summa av 462,325 kronor odisponerad.

Utskottet. I likhet med departementschefen anser utskottet medel böra för nästkommande budgetår anvisas till ifrågavarande ändamål. Utskottet har emellertid funnit anslaget böra begränsas till 2.5 miljoner kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *skenfria korsningar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

2:o) **Broar och hamnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, sid. 77 och 78) föreslagit riksdagen att till broar och hamnar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 6,500,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet behandlat två likalydande motioner, väckta den ena, nr 83, inom första kammaren av herrar *G. Roos* och *G. Bodin* och den andra, nr 217, inom andra kammaren av herr *G. Svedman* m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte uttala den meningen, att byggande av fiskehamn vid Lickershamn enligt ett av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen år 1932 uppgjort förslag bör upptagas bland de arbeten, som under budgetåret 1934/1935 skola igångsättas och utföras för medel beviljade för arbetslöshetens motverkande under villkor, att i Ortsbidrag för ifrågavarande arbete erhålles minst 5,000 kronor.

I fråga om de till stöd för berörda framställning åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionen I: 83.

Riksdagen har för budgetåret 1933/1934 till broar och hamnar anvisat ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

Departementschefen har anfört följande:

Av förenämnda anslag ha för tiden till och med utgången av år 1933 genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut till 34 olika företag med en beräknad kostnad av sammanlagt 8,709,100 kronor anvisats tillhopa 5,975,540 kronor, därav till 11 handelshamnar 1,861,600 kronor, till 10 fiskehamnar 1,054,340 kronor samt till 13 broar 3,059,600 kronor. Till förstärkning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens personal ha anvisats 15,000 kronor, varjämte ett mindre belopp tagits i anspråk för beredande av ingenjörstekniskt biträde åt byråchefen för tekniska ärenden i kommunikationsdepartementet. Sammanlagt hade alltså, fränsett sistberörda medelsanvisning, vid årsskiftet ett belopp av 5,990,540 kronor anvisats av anslaget, under det att ett belopp av 9,460 kronor återstod odisponerat.

Jämväl för nästkommande budgetår finner jag ett anslag för ändamålet vara av behovet påkallat. Med utgångspunkt från antalet och omfattningen av redan hos Kungl. Maj:t gjorda, ännu ej slutbehandlade ansökningar, av vilka några innebära betydande kostnader, finner jag mig böra föreslå, att till broar och hamnar upptages anslag till ett belopp av 6,500,000 kronor.

Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t äskat ett anslag å 6,500,000 *Utskottet.* kronor till bro- och hamnbyggnadsarbeten.

Med hänsyn till ifrågavarande företags nyttiga beskaffenhet och då de äro väl lämpade som led i det allmännas verksamhet för motverkande av arbetslösheten, har utskottet ansett angeläget, att anslag även för nästa budgetår ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att möjliggöra igångsättande av arbeten med avseende å broar och hamnar. Särskilt framträdande äro behoven av förbättrade broförbindelser inom rikets olika delar och i all synnerhet i Norrland.

I fråga om anslagsbeloppets storlek har utskottet emellertid ansett det samma kunna begränsas till 5 miljoner kronor.

Vidkommande det i väckta motioner ifrågasatta byggandet av fiskehamn vid Lickershamn anser utskottet denna fråga böra i vanlig ordning prövas av Kungl. Maj:t.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må till *broar och hamnar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor;

b) att herrar Roos' och Bodins samt Svedmans m. fl. motioner (I: 83 och II: 217) ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

3:o) **Vissa vägbyggnadsarbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, sid. 78—80) föreslagit riksdagen att till vissa vägbyggnadsarbeten för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

I en den 1 december 1933 dagtecknad promemoria har t. f. chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnat detaljerade uppgifter beträffande statsmedel, som styrelsen ansåge behövliga under budgetåret 1934/1935 för ett bedrivande i ökad takt av vägbyggnadsarbeten, som utföras genom statens försorg. Följande på grundval av nämnda promemoria upprättade översikt utvisar dels de olika slag av vägarbeten, varom här är fråga, dels deras fördelning på olika län, dels ock det beräknade behovet av statsmedel till dessa företag för budgetåret 1934/1935:

Ödebygdsvägar:

Norrbottens län		kronor	800,000
Västerbottens »		»	900,000
Jämtlands »		»	550,000
Västernorrlands »		»	300,000
Kopparbergs »		»	100,000
Värmlands »		»	100,000
			<u>2,750,000</u>

Tillfartsvägar till inlandsbanan:

Norrbottens län		kronor	350,000
Västerbottens »		»	533,140
Jämtlands »		»	196,860
Västernorrlands »		»	120,000
			<u>1,200,000</u>

Andra vägar (mellanriksvägar m. m.):

Norrbottnens	län		kronor	700,000	
Västerbottnens	»		»	200,000	
Jämtlands	»		»	100,000	1,000,000
				Summa kronor	4,950,000

I anslutning till nämnda promemoria har *departementschefen* anfört följande:

Med anledning av att i förenämnda promemoria upptagits bland annat några specialvägar av enkel bygdevägs typ, av vilka ett par äro avsedda att bereda förbindelseled till Norge, vill jag framhålla, att enligt förslaget till väglagstiftning dylika vägar avsetts skola, då omständigheterna så påkalla, kunna såsom hittills utföras i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi. För byggande av sådana vägar, som här avses, har jag redan förut denna dag under punkterna 14, 16 och 18 i sjätte huvudtiteln hemställt om anvisande av tillhoppa (1,200,000 + 500,000 + 40,000) 1,740,000 kronor. För att de i promemorian framförda önskemålen skola kunna helt tillgodoses erfordras sålunda ytterligare ett belopp av (4,950,000—1,740,000) 3,210,000 kronor eller i avrundat tal 3,200,000 kronor. Av skäl, som i det föregående framhållits, finner jag mig böra förorda, att ett anslag å sistnämnda belopp, 3,200,000 kronor, ställes till förfogande för här ifrågavarande vägbyggnadsändamål. Beträffande fördelningen och användningen i övrigt av anslaget torde i huvudsak böra lända till efterrättelse samma villkor och bestämmelser som för motsvarande anslag under sjätte huvudtiteln.

Utskottet. Förevarande förslag avser att genom anvisande av ett anslag å 3.2 miljoner kronor utöver särskilda under sjätte huvudtiteln anvisade anslag å tillhoppa 1.74 miljoner kronor möjliggöra bedrivande i hastigare takt av sådana vägbyggnadsarbeten, som utföras genom statens försorg. Dessa arbeten avse ödebygdsvägar, tillfartsvägar till inlandsbanan och vissa andra vägar i Norrland.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

4:o) **Stensättning av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, sid. 80—84) föreslagit riksdagen att till stensättning av vägar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Till lindrande av arbetslösheten inom stenindustrien hava under de två sistförflutna budgetåren medel ställts till förfogande för inköp av gatsten för statens räkning. För detta ändamål hava disponerats sammanlagt 9,046,288 kronor 8 öre.

Sedan departementschefen anmodat t. f. chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att under hand inkomma med förslag till vinnande av använd-

ning för statens gatsten genom utförande, såsom ett led bland åtgärder till motverkande av arbetslösheten, av stensättningsarbeten å därför lämpade vägar, har denne i avgiven promemoria framhållit, att huvudparten av statens stenförråd kunde komma till användning å någon eller några av de mera viktiga huvudvägarna, företrädesvis sådana där stenförråden vore tämligen närbelägna, exempelvis kustlandsvägen i Blekinge, någon del av huvudvägen Malmö—Göteborg samt huvudvägen genom Östergötland och dess fortsättning utmed Vättern, dit gatsten kunde fraktas sjöledes. För ändamålet syntes kunna disponeras omkring 1,700,000 kvadratmeter smågatsten, motsvarande vid en beräknad bredd av 5 å 6 meter en väglängd av i runt tal 30 mil; för återstående stenförråd syntes man kunna räkna med avsättning genom försäljning under år 1934. I vid promemorian fogade tabeller hade beräknats kostnaden för stensättning av vissa sträckor å vägarna Göteborg—Uddevalla, Göteborg—Alingsås, Göteborg—Borås, Frillesås—Varberg, Varberg—Falkenberg, Falkenberg—Halmstad, Kalmar—Karlskrona—Kristianstad samt Norsholm—Linköping—Mjölby—Väderstad—Huskvarna med en total längd av 295.1 kilometer. Främst hade utvalts sådana vägar, som redan vore i sådant skick att de utan vidare kunde förses med permanentbeläggning, samt därefter sådana som med minsta möjliga kostnad kunde iordningställas för stensättning. Kostnaderna för stensättning i nu angiven omfattning ävensom för inköp av sten från statens förråd hade överslagsvis beräknats till sammanlagt 13,568,000 kronor med följande fördelning:

	Kronor
Grundförstärkningsarbeten m. m.	1,673,000
Stenens lastning, transport m. m.	2,182,000
Stenens sättning jämte sättgrus m. m.	6,305,000
Inköp av sten från statens förråd.	3,408,000
	Summa 13,568,000.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

Med avseende å sättet för åvägabringande av de ifrågasatta stensättningsarbetena vill jag förorda, att desamma utföras såsom statliga vägarbeten huvudsakligen genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg i den ordning, som i varje särskilt fall må befinnas lämpligast efter det erforderlig överenskommelse träffats med vederbörande vägdistrikt. Jag förutsätter emellertid, efter att därom hava samrått med chefen för socialdepartementet, att erforderliga arbeten för grundförstärkning och vad därmed sammanhänger som regel skola komma till utförande genom statens arbetslöshetskommissions försorg. Vad beträffar själva stensättningen synes härför böra anlitas entreprenörer. Mot vad i förberörda promemoria anförts om vägsträckor, som böra företrädesvis ifrågakomma till stensättning, synes ej vara något att erinra; dock böra givetvis även andra vägsträckor kunna utväljas. Innan här avsedda arbeten igångsättas, torde därför en närmare undersökning härutinnan få äga rum, varvid samtliga på frågan inverkan omständigheter böra vinna beaktande. Helt uteslutet bör ej vara att, där särskilda skäl föreligga, här ifrågasatt förfarande kommer till användning även beträffande vägar inom städernas områden. Jag syftar närmast på sådana fall,

då väg, som fortsätter in på stads område, å angränsande delar stenbelägges. Huruvida och i vad mån staden därvid bör deltaga i kostnaderna för arbetet torde få bedömas från fall till fall.

Då, såsom nämnts, eventuellt erforderliga förberedande arbeten å vägarna som regel böra utföras genom statens arbetslöshetskommissions försorg, torde för sådana arbeten behövlige medel böra utgå från anslag under socialdepartementet. Vad vidare beträffar det i förut återgivna sammanställning upptagna beloppet 3,408,000 kronor, motsvarande det ifrågavarande stenpartiets värde, torde ett mot förbrukningen vid användning i här föreslagen ordning svarande belopp icke behöva äskas i detta sammanhang, enär täckning för eventuellt bristande återbetalning av det å riksstaten för budgetåret 1932/1933 upptagna lånemedelsanslaget till förlag för inköp av gatsten läser böra framdeles i vanlig ordning beredas.

De medel, om vilkas anvisande jag nu gör framställning, skulle alltså hänföra sig till de andra och tredje i förberörda sammanställning upptagna kostnadsposterna, avseende dels lastning och transport av sten m. m., dels själva stensättningen jämte sättgrus m. m. För bestridande av dylika kostnader synes med hänsyn till den omfattning, vari arbeten av förevarande slag kunna antagas under nästa budgetår komma till utförande, böra under förevarande anslagsrubrik upptagas ett anslag av 5,000,000 kronor. Jag förutsätter, att av dessa medel jämväl får utgå vad som erfordras för grundförstärkningsarbeten m. m. i sådana möjligen uppkommande fall, då statens arbetslöshetskommission anses icke lämpligen kunna omhändertaga dessa arbeten.

I en utskottet tillhandakommen, inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättad promemoria beträffande statens lager av gatsten och kantsten per den 23 maj 1934 meddelas bland annat följande uppgifter:

	Smågatsten kvm	Storgatsten kvm	Kantsten löpm
Inköpt sten	2,345,744	78,446	19,133
Försåld sten	614,609	17,951	12,887
Osåld sten	1,731,135	60,495	6,246.

Beträffande resultatet av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försäljningsverksamhet under tiden 1 januari—23 maj 1934 anföres i promemorian, att detsamma överträffade icke blott 1933 års försäljningar under samma tidsperiod utan jämväl försäljningarna under första halvåret 1933. Vissa svårigheter syntes emellertid erbjuda sig att under nu innevarande år komma upp till 1933 års totala försäljning. I lyckligaste fall finge man räkna med att i öppna marknaden vinna avsättning för tillhopa 300,000 kvm smågatsten. Då årets försäljningar till den 23 maj uppginge till omkring 95,000 kvm, skulle sålunda statens lager av smågatsten vid 1934 års slut uppgå till i runt tal 1,500,000 kvm. smågatsten. Storgatstenslagren kunde vid årets slut beräknas till omkring 50,000 kvm, under det kantstenslagren syntes vid samma tidpunkt vara helt slutsålda.

Utskottet. Att kunna finna en nyttig användning för de lager av statens gatsten, som ännu återstå osålda, måste tvivelsutan anses som önskvärt, och utskottet har

ej funnit anledning till erinran mot den plan, som departementschefen i detta avseende framlagt. Det måste överhuvud framstå som önskvärt, att möjligheterna till dessa stenlagers snara avsättning på allt sätt tillvaratagas. I detta avseende vill utskottet erinra om ett av 1933 års riksdag gjort uttalande (skriv. nr 147) av innebörd att köpevillkoren borde anpassas efter det allmänna marknadsläget och vid varje tidpunkt i övrigt rådande förhållanden.

En viktig synpunkt är också att stenbeläggningarna utföras på ett tekniskt riktigt sätt.

Utskottet har emellertid ansett anslagsbeloppet kunna begränsas till 4,000,000 kronor och hemställer alltså,

att riksdagen må till *stensättning av vägar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

5:o) **Statsbana Malung—Vansbro.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, sid. 84—86) föreslagit riksdagen att till statsbana Malung—Vansbro för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

I proposition nr 210 till 1931 års riksdag framlades förslag till anläggande av statsbana Malung—Vansbro i stället för delen Malung—Brintbodarne av statsbanan från Särna över Limedsforsen och Malung till Brintbodarne. Kostnaden för anläggningen beräknades till 3,300,000 kronor. Enligt en av järnvägsstyrelsen under förutsättning av en byggnadstid om fyra år framlagd plan skulle banbyggnaden finansieras på följande sätt:

Budgetår	Förnyelsefondsmedel kronor	Lånemedel kronor	Andra statsinkomster kronor	Summa kronor
Första	—	300,000	300,000	600,000
Andra	—	400,000	600,000	1,000,000
Tredje	200,000	—	800,000	1,000,000
Fjärde	200,000	—	500,000	700,000
Summa kronor	400,000	700,000	2,200,000	3,300,000

I anslutning till denna finansieringsplan har riksdagen för budgetåren 1931—1933 anvisat anslag av lånemedel till belopp av respektive 300,000 kronor och 400,000 kronor. För samma budgetår har Kungl. Maj:t av anslag till beredskapsarbeten för motverkande av arbetslöshet, på sätt förutsatts vid dessa anslags beviljande, till ifrågavarande järnvägsanläggning anvisat 300,000 kronor, respektive 600,000 kronor.

För budgetåret 1933/1934, motsvarande det tredje budgetåret i förenämnda finansieringsplan, har riksdagen för ändamålet under utgifter för kapitalökning (fonden för förlag till statsverket; anslag till allmänna arbeten) anvisat ett reservationsanslag av 800,000 kronor att täckas av lånemedel. Vidare har Kungl. Maj:t den 13 januari 1933 medgivit, att av medel ur statens

järnvägars förnyelsefond finge under år 1933 för anläggningen användas 200,000 kronor.

Departementschefen har yttrat följande:

Lika med järnvägsstyrelsen anser jag, att ifrågavarande arbete bör, såsom förutsatts i den för 1931 års riksdag framlagda planen, bedrivas så, att det bliver slutfört under budgetåret 1934/1935.

Enligt nyssberörda plan har för sistnämnda år ett belopp av 700,000 kronor beräknats erforderligt, därav 200,000 kronor förnyelsefondsmedel och 500,000 kronor andra statsinkomster än lånemedel. Härtill skulle, enligt vad järnvägsstyrelsen nu meddelar, komma en merutgift av 200,000 kronor, motsvarande kostnaderna för anordnandet av fyra i det ursprungliga förslaget icke upptagna skenfria landsvägskorsningar. Mot denna av länsstyrelsen påyrkade utvidgning av programmet synes icke vara något att erinra. För budgetåret 1934/1935 skulle alltså, förutom tidigare beräknade förnyelsefondsmedel, ett belopp av 700,000 kronor bliva erforderligt.

I likhet med vad som är fallet för innevarande budgetår, torde detta belopp böra upptagas under Fonden för förslag till statsverket.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *statsbana Malung—Vansbro* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

6:o) **Tillverkning av vagnar m. m. för statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, sid. 86—87) föreslagit riksdagen att för tillverkning av vagnar m. m. för statens järnvägar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 3,250,000 kronor.

I en på föranstaltande av departementschefen avgiven promemoria av den 15 december 1933 har chefen för järnvägsstyrelsen föreslagit till utförande bland annat vissa arbeten och anskaffningar, enligt upprättad plan eljest avsedda att med anlåtande helt eller delvis av förnyelsefondsmedel komma till stånd först under ett senare år. I efterföljande tabell angivas samtliga sålunda föreslagna arbeten och anskaffningar, normalt avsedda att finansieras med förnyelsefondsmedel, för vilka departementschefen med anledning av promemorian ansett sig böra tillstyrka anslag av här förevarande art, ävensom en uppskattning av kostnadernas fördelning på tillverkning och annat arbete.

Ä n d a m å l	Totalkostnad kronor	Tillverknings- kostnad kronor	Annan kostnad kronor
Person- och resgodsvagnar	750,000	750,000	—
Godsvagnar	1,250,000	1,250,000	—
Forcerat rälsutbyte	750,000	600,000	150,000
Broombyggnader och broförstärkningar .	500,000	350,000	150,000
Summa kronor	3,250,000	2,950,000	300,000

Enligt vad utskottet inhämtat är allttjämt ordertillgången bland de för vagnbeställningarna avsedda verkstäderna i allmänhet knapp. Utskottet har med hänsyn härtill ansett anslag böra anvisas till vissa beställningar m. m. i arbetslöshetslindrande syfte för statens järnvägar. Det av Kungl. Maj:t äskade beloppet har dock utskottet ansett böra begränsas till 1,250,000 kronor. Utskottet förutsätter, att ifrågavarande beställningar och övriga arbeten anpassas efter arbetstillgången vid statens järnvägar och de för beställningarna ifrågakommande privata företagen.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må för *tillverkning av vagnar m. m.* för statens järnvägar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor.

7:o) **Vissa banarbeten m. m. för statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 37, sid. 87 och 88) föreslagit riksdagen att till vissa banarbeten m. m. för statens järnvägar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 950,000 kronor.

Efter anmodan av departementschefen har järnvägsstyrelsen med skrivelser den 23 augusti och den 6 september 1933 till Kungl. Maj:t anmält tillhoppa 22 arbeten vid statens järnvägar, vilka beräknats betinga en sammanlagd kostnad av 1,017,500 kronor och bereda i runt tal 72,700 dagsverken, såsom varande önskvärda och lämpliga för utförande såsom beredskapsarbeten.

Beträffande dessa arbeten, som till allra största delen äro att hänföra till banarbeten, har järnvägsstyrelsen meddelat, att de med hänsyn till affärsmissig räntabilitet eller oundgängligt behov visserligen icke vore nödvändiga men dock nyttiga och önskvärda arbetsföretag, av beskaffenhet att väl lämpa sig för utförande såsom beredskapsarbeten, och att de kunde igångsättas så gott som omedelbart efter det beslut om deras utförande föreläge. Arbetena vore dessutom i huvudsak av sådan art, att de utan olägenhet kunde bedrivas vintertid.

Departementschefen har meddelat, att av de nu omförmälda arbetena endast ett, för en beräknad kostnad av 43,000 kronor och innebärande 3,000 dagsverken, kunnat komma till utförande (jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 16 september 1933). Av de utav järnvägsstyrelsen i här förevarande sammanhang föreslagna arbetena återstode sålunda 21 för en beräknad kostnad av 974,500 kronor, innebärande omkring 69,700 dagsverken.

Med dessa ur olika synpunkter nyttiga och önskvärda arbeten — fortsätter departementschefen — kunde på skilda platser i landet välbehövliga arbetstillfällen beredas, särskilt för annars ledigblivande banarbetare. Utförandet av dylika arbeten kunde alltså betraktas som en statens järnvägars egen hjälpverksamhet. Departementschefen tillstyrkte därför, att medel an-

visades för att under nästkommande budgetår utföra dessa eller andra likartade arbeten, som kunde ifrågakomma. För ändamålet syntes ett belopp av 950,000 kronor vara tillräckligt.

Utskottet. Under åberopande av vad utskottet under nästföregående punkt anfört tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *vissa banarbeten m. m. för statens järnvägar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 950,000 kronor.

I fråga om sättet för beredande av täckning m. m. beträffande de i det föregående omförmälda anslag kommer utskottet att framdeles avgiva yttrande.

Stockholm den 8 juni 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hamrin, Lindblad, Svensson* i Kompersmålå, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, Bagge, Asplund, Walles, Thelin, Nylander, Jonsson* i Lycksele och *Sandén*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson, Strindlund, Törnkvist* i Karlskrona, *Jeppsson, Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Norsell, Skoglund, Norling* och *Olsson* i Staxäng.

Reservationer:

vid *punkt 1:o*) (skenfria korsningar) av herrar *Svensson* i Kompersmålå, *Bagge, Thelin, Nylander, Persson* i Falla, *Skoglund* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till de betydande belopp, som redan beviljats för friläggning av ett stort antal järnvägsövergångar inom landets olika delar, har utskottet ansett en avsevärd anslagsbegränsning vara påkallad. Erinras må att 1933 års riksdag vid behandlingen av väganlagen framhållit önskvärdheten av en viss återhållsamhet vid anläggningen av de ofta rätt kapitalkrävande skenfria vägkorsningarna.

Att märka är, att en del schaktningsarbeten och även vissa andra arbeten, som ingå uti ifrågavarande skenfria korsningsanläggningar, lämpligen kunna

utföras som reservarbeten, för vilka arbeten kostnaderna ej komma att belastas nu ifrågavarande anslag.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden har utskottet ansett förevarande anslag till skenfria vägkorsningar böra begränsas till 1,000,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må till *skenfria korsningar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.»

vid *punkt 2:o*) (broar och hamnar)

1) av herrar *Oscar Olsson, Asplund, Walles, Jonsson* i Lycksele, *Sandén, Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Törnkvist* i Karlskrona, *Andersson* i Hör, *Norsell* och *Norling*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag;

2) av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Bagge, Thelin, Nylander, Persson* i Falla, *Skoglund* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Det för innevarande budgetår för ifrågavarande ändamål anvisade anslaget å 6 miljoner kronor har — fränsett ett mindre belopp — helt av Kungl. Maj:t disponerats, varvid omkring hälften anvisats till hamnar och återstoden till broar. Då endast vissa av de avsedda arbetsföretagen kunnat påbörjas, kommer en stor del av de anvisade medlen att tagas i anspråk först under nästa budgetår. Det är icke avsett, att ytterligare statsbidrag skall beviljas för fullbordande av de arbeten, till vilka statsmedel hittills anvisats. Ur sysselsättningssynpunkt ställa sig dessa kapitalkrävande företag i regel ganska ofördelaktiga, då ju anläggningarna till stor del utgöras av konstarbeten, som kräva specialutbildad personal. I betraktande jämväl av att ifrågavarande anslag utgör en direkt förstärkning av de anslag för motsvarande ändamål, som anvisats under sjätte huvudtiteln, kan tveksamhet hysas, huruvida ytterligare medel böra anvisas å förevarande anslag. Utskottet har emellertid ej velat motsätta sig, att ett belopp av 1 miljon kronor anvisas att stå till Kungl. Maj:ts förfogande.

Vidkommande — — — Kungl. Maj:t.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må till *broar och hamnar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

b) — — —.»

vid *punkt 3:o*) (vissa vägbyggnadsarbeten) av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Bagge, Thelin, Nylander, Persson* i Falla, *Skoglund* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Förevarande — — — Norrland.

I betraktande alltså av att riksdagen för nästkommande budgetår redan anvisat betydande belopp till dylika arbeten och då utskottet icke ansett erforderligt, att ifrågavarande arbeten bedrivs i samma forcerade takt, som Kungl. Maj:t förutsatt, har anslaget synts böra begränsas till 2 miljoner kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, må till *vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.»

vid *punkt 4:o* (stensättning av vägar) av herrar *Hamrin, Svensson* i Kompermåla, *Bagge, Thelin, Nylander, Persson* i Falla, *Skoglund* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Att kunna finna — — — rådande förhållanden.

Angeläget är självfallet att ett inkräktande på den fria marknadens avsättningsmöjligheter undvikas. Något dylikt inkräktande torde dock ej behöva befaras i den mån erbjudandena avse orter med exempelvis en sådan belägenhet, att stenens tillhandahållande på särskilt fördelaktiga villkor är en förutsättning för att detta beläggningsmedel överhuvud skall kunna komma till användning.

Till bestridande av kostnaderna för stensättning enligt departementschefens plan har Kungl. Maj:t för nästkommande budgetår äskat ett anslag å 5,000,000 kronor. Utskottet har funnit detta anslag böra begränsas till 3,000,000 kronor. Redan av budgetära hänsyn finner utskottet en dylik begränsning påkallad. Vid beloppets avvägning har emellertid också beaktats, att stensättningsarbetenas omsorgsfulla utförande är av största vikt samt att härför i stor utsträckning måste anlitas yrkeskunnig personal, på vilken tillgången är begränsad.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må till *stensättning av vägar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.»

vid *punkt 6:o* (tillverkning av vagnar m. m. för statens järnvägar)

1) av herrar *Lindblad, Oscar Olsson, Asplund, Walles, Sandén, Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Törnkvist* i Karlskrona, *Andersson* i Höör, *Norsell* och *Norling*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts förevarande förslag om anvisande av anslag till vissa beställningar m. m. i arbetslöshetslindrande syfte för statens järnvägar har utskottet ansett sig böra tillstyrka.

Enligt vad utskottet inhämtat är alltså ordertillgången bland de för vagnbeställningarna avsedda verkstäderna i allmänhet knapp. Utskottet försätter emellertid, att ifrågavarande beställningar och övriga arbeten anpassas efter arbetstillgången vid statens järnvägar och de för beställningarna ifrågakommande privata företagen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *tillverkning av vagnar m. m. för statens järnvägar* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 3,250,000 kronor.»

2) av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Bagge*, *Theelin*, *Nylander*, *Persson* i Falla, *Skoglund* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har ej ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Erinras må, att riksdagen under statens affärsverksamhet redan anvisat stora belopp till statens järnvägar, varigenom arbetstillfällen skulle beredas vid statsbanorna och inom verkstadsindustrien. Under nuvarande förhållanden kan överhuvud ej anses lämpligt med en forcering av statens järnvägars beställningar av rullande materiel liksom ej heller med det av departementschefen förordade påskyndade utförandet i övrigt av rälsutbyten och andra arbeten vid statens järnvägar.

Med avstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej må av riksdagen bifallas.»

vid *punkt 7:o*) (vissa banarbeten m. m. för statens järnvägar) av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Bagge*, *Theelin*, *Nylander*, *Persson* i Falla, *Skoglund* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under nästföregående punkt avstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej må av riksdagen bifallas.»
